

Oral health, taste and nutrition in hospitalized older people

Eldre som legges inn akutt på sykehus har ofte vært plaget av sykdom i flere år og har høyt medikamentforbruk. Mange er underernærte og munnhelsen er forringet. Avhandlingen til Solemdal og medarbeidere belyser sammenhengen mellom munnhelse, smaksevne, ernæring, sykdom og død, hos 200 eldre i alderen 70–103 år, som var innlagt akutt på sykehus i tidsrommet november 2009 til oktober 2010.

Et viktig mål i studien var å undersøke om syke eldre med redusert tannsett hadde dårligere ernæringsstatus enn pasienter med godt tannsett. Ernæringsstatus kan måles ved å bestemme kroppssammensetningen. Dette kan gjøres med forskjellige metoder. I denne studien ble det brukte bioimpedance spectroscopy, som ved hjelp av 50 forskjellige frekvenser fra 5 kHz til 1000 kHz kan estimere kroppens energiprodukerende celledensitet. Liten eller redusert kroppscelledensitet er et tegn på underernæring og avmagring. Solemdal og medarbeidere er de første som har anvendt denne metoden for å studere sammenhengen mellom munnhelse og ernæringsstatus. Resultatene viste at syke eldre med redusert tannsett hadde liten kroppscelledensitet sammenlignet med pasienter med godt tannsett.

Smaksopplevelsen reduseres med alderen, og i tillegg kan spesielle sykdommer og diverse medikamenter påvirke smaksopplevelsen. Man har hatt lite kunnskap om smaksevnen hos syke eldre. Et av målene med studien var derfor å undersøke om de hospita-

FOTO: PRIVAT

Personalia
Kirsten Solemdal disputerte 1. mars 2013 ved Det odontologiske fakultet, UiO, med avhandlingen «Oral health, taste and nutrition in hospitalized older people». Prosjektet var i samarbeid med Institutt for klinisk odontologi, Det odontologiske fakultet og Institutt for klinisk medisin, Det medisinske fakultet, UiO. Studien ble utført ved Akutt geriatrisk avdeling, Oslo universitetssykehus, Aker. Veiledere har vært 1. amanuensis Morten Mowe ved Det medisinske fakultet, UiO, og professor Leiv Sandvik ved Det odontologiske fakultet, UiO.
Kirsten Solemdal er for tiden ansatt i Helseetaten i Oslo.

liserte eldre hadde dårligere smaksevne enn friske eldre på samme alder. Smaksevnen for søtt, surt, salt og bittert, ble målt med smaksstrips i fire forskjellige konsentrasjoner. Resultatene viste at syke eldre hadde redusert smaksevne sammenlignet med friske eldre, og at smaken for surt og bittert var spesielt nedsatt hos de syke.

Solemdal og medarbeidere har også studert sammenhengen mellom oral helse og smaksevne, noe det har vært lite fokus på i forskningssammenheng. Resultatene viste at syke eldre med karies, store mengder syreproducerende bakterier, dårlig munnhygiene og tørr munn hadde redusert smaksevne. De enkelte smaks kvalitetene var også affisert i forskjellig grad. Søtt og salt var spesielt redusert hos pasienter med tørr munn, mens pasienter med mye belegg og bakterier hadde redusert smaksevne for surt.

På bakgrunn i kliniske og erfaringsmessige observasjoner av syke eldre med nedsatt matlyst og appetitt ønsket man også å studere hvorvidt det kunne være en sammenheng mellom smaksevne og dødelighet. Solemdal og medarbeidere er de første som har studert en slik sammenheng. Her viste resultatene overraskende at syke eldre med meget god smaksevne hadde nesten 70 % lavere risiko for å dø sammenlignet med pasienter med dårlig smaksevne.

Doktorgradsarbeidet til Solemdal understreker betydningen av god munnhelse for både smaksopplevelse og ernæringsstatus. Nedsatt smaksevne synes også å være en sterk prediktor for død hos syke eldre. Ved å opprettholde god munnhygiene hos pleietrengende og syke eldre, samt gjøre maten mer smaksrik bør derfor få langt høyere prioritet både på sykehus og institusjon.